

J E R E M Y B O W E N

ORIENTUL MIJLOCIU DE IER ȘI DE AZI

O istorie trăită

CORINT
ISTORIE

Capitolul 7

Moarte pe Nil

Unii jurnaliști au petrecut mult timp încercând să-l găsească pe Osama bin Laden, dar eu n-am fost unul dintre ei. În 1998, într-una dintre rarele ocazii în care am mers pe urmele lui bin Laden, am ajuns în Sudan, la o mică turmă de vaci de lapte frizone* de pe malurile Nilului Albastru. Vacile se aflau într-un grajd cu aer condiționat al unei ferme dintr-un loc numit Soba, la aproximativ o oră de mers cu mașina, în afara orașului Khartoum. Începând cu 1992, bin Laden a locuit la un pas de acea fermă timp de patru ani, și chiar a deținut o mulțime de proprietăți în Sudan, până când i-au fost confiscate de guvern și i s-a spus să plece.

Încercam să aflu cum fusese bin Laden ca vecin. Împreună cu patru soții, mulți copii și anturajul său, se mutase în Sudan după ce se întorsese împotriva regimului saudit, care concluzionase că reprezenta o amenințare. În timp ce se afla în Sudan, i-a fost retrasă cetățenia saudită. În acea perioadă a vieții sale, deși bin Laden era cufundat în politica jihadului radical, încă nu era în întregime absorbit de construirea al-Qaeda, gruparea

* Frizon vine de la numele regiunii Frizia, care cuprinde o parte din nordul Olandei și nord-vestul Germaniei, regiune vestită pentru creșterea unei rase de cai de tracțiune ușoară și a vacilor de lapte (n. tr.).

jiha-distă violentă care a transformat complet politica globală într-o singură dimineață, la 11 septembrie 2001.

Pe când se afla în Sudan, bin Laden avea și interese de afaceri. La fel ca tatăl său, a construit drumuri, iar guvernul sudanez sărăcit a făcut troc cu el, plătindu-i prin concesiuni uriașe de terenuri. În 1996, i-a arătat unui corespondent al revistei *Time* lucrări în desfășurare la o autostradă care ducea de la Port Sudan la Khartoum. Potrivit corespondentului Scott Macleod, „încea să prezinte imaginea că era om de afaceri. Avea probleme cu guvernul saudit, pe care nu le nega, așa că a trecut în revistă o litanie de motive pentru care guvernul saudit era corupt sau ilegal, dar mi-a spus și asta: «Modul de a combate această situație nu este unul violent. Suntem politicieni.» Mai precis, s-a străduit din răsuferință să-mi arate latura nonmilitară a lui Osama bin Laden.”⁶⁶

Turul de orizont pe care l-a oferit revistei *Time* a inclus și o fabrică de tăbăcire a pielii și o plantație de floarea-soarelui. Bin Laden credea că Sudanul putea produce mult mai multe alimente și era implicat în agricultura experimentală, la fel ca fostul lui vecin din Soba, care a explicat că vacile frizone dădeau mult mai mult lapte decât vitele sudaneze costelive, care-și căutau hrana pe afară, prin praf. Singura problemă era că, fără aer condiționat, vacile frizone mureau. Fostul vecin n-a vrut să spună dacă discutate planurile sale de creștere a vitelor cu bin Laden, insistând că nu fuseseră niciodată prieteni. Bin Laden, mi-a mărturisit el, a fost întotdeauna distant, un om bogat cu un stil de viață modest, care creștea cai și făcea plimbări lungi călare. M-am uitat peste zid din grajdul vacilor frizone: familia bin Laden nu lăsase prea multe în urmă. Unul dintre foștii săi adepți a povestit ulterior că ferma era folosită pentru antrenament cu arme și explozibili, deși acolo nu se apăsase niciodată pe trăgaci și nici nu se detonase vreo bombă.

În anii '90, Sudanul le-a oferit radicalilor jehadiști o primire atât de călduroasă, încât președintele american Bill Clinton credea că guvernul sudanez îl lăsase pe bin Laden să înființeze o fabrică pentru a produce gaz neurotoxic VX, motivul pentru care venisem eu în acea țară. În 1996, bin Laden fusese forțat să se mute în Afganistan, acolo unde a devenit un adversar mult mai serios al Statelor Unite. În ceea ce mă privește, vizitam ferma de pe Nilul Albastru – care ar fi putut fi un loc cu adevărat idilic, dacă n-ar existat asocierile cu fostul său proprietar – deoarece al-Qaeda tocmai comisese primul său atentat spectaculos. La 7 august 1998, atentatori sinucigași cu bombă au atacat ambasada SUA din Nairobi, capitala Kenyei, ucigând 213 persoane, aproape toate kenyene, și rănind 4 500. Nouă minute mai târziu, în Tanzania, un alt atentator al-Qaeda s-a aruncat în aer la bordul unui camion, lângă ambasada americană din Dar-es-Salaam, ucigând 11 și rănind 85 de oameni. O parte a represaliilor ordonate de președintele Clinton a fost distrugerea fabricii de produse farmaceutice Shifa din Khartoum, fabrică despre care serviciile secrete americane credeau că dezvoltă gaz neurotoxic VX, dar nu pentru ultima oară pe parcursul războiului Americii împotriva al-Qaeda, informațiile lor au fost greșite: un paznic de la fabrică a fost ucis în acel atac, iar capacitatea țării de a produce medicamente a fost paralizată. M-am dus la locul exploziei, acolo unde mii de cutii de aspirină erau împrăștiate printre dărâmături.

În vara aceea, a fost prima dată când numele lui Osama bin Laden și al-Qaeda au devenit familiare persoanelor care nu erau experte în problema intensificării violenței jehadiste radicale. La acel moment, articolele de pe site-ul BBC se refereau la el ca fiind „domnul bin Laden, un disident saudit exilat”. Într-un interviu acordat BBC chiar înainte ca președintele

Clinton să ordone atacul, șeicul de origine saudită negase orice implicare în atacurile de la ambasadă. Câțiva ani mai târziu, un interviu cu Osama bin Laden ar fi fost de o exclusivitate mondială imensă, dar în 1998, era doar o replică superficială. M-am uitat să văd ce a spus BBC despre el când i-a relatat moartea, în 2011, dar pe atunci nu mai era nevoie de nicio descriere: toată lumea îi știa numele, iar BBC nici nu-i mai spunea „domnul”.

Osama bin Laden se născuse în 1957, un urmaș al celei mai bogate familii saudite fără titlu regal. Tatăl lui a fost Mohammed bin Laden, un magnat al construcțiilor extrem de bogat și cu relații sus-puse. Bin Laden sr. se născuse în sărăcie, în Yemen, și n-a primit niciodată o educație în adevăratul sens al cuvântului, dar a prosperat datorită talentului, muncii asidue și flerului său pentru afaceri. A făcut miliarde construind autostrăzi și clădiri publice, altoind infrastructura unui stat modern într-o țară care încă funcționa pe baza puterii cămillelor. Cel mai important dintre toate, Mohammed bin Laden se bucura de încrederea membrilor de rang înalt ai familiei regale saudite. Proiectele lui erau finalizate la timp și în limita bugetului, iar el nu și-a etalat niciodată vasta avere, astfel că legăturile familiale au continuat și în generația următoare. În anii '80, fiul regelui Faisal, prințul Turki, era șeful serviciilor secrete saudite, în timp ce Osama se afla în Afganistan, sponsorizând luptători și chiar purtând asupra lui un automat Kalașnikov, în jihadul împotriva Uniunii Sovietice. În această etapă a drumului său spre cel care ve deveni cel mai căutat om din lume, bin Laden jr. era un aliat al statului saudit. Fiii erau utili unul altuia la fel cum fuseseră și tații, Osama devenind o sursă de informații pentru prințul Turki.

Se prea poate ca Osama bin Laden să nu fi avut o relație tocmai bună cu tatăl său. În afară de imperiul său de afaceri,

Mohammed bin Laden avea peste 50 de copii din, probabil, 20 de căsătorii, dar, fiind un om cucernic, care respecta legea islamică, divorța în mod regulat, asigurându-se că nu avea niciodată mai mult de cele patru soții permise.

Lui bin Laden sr. i s-a încredințat cel mai important contract din Arabia Saudită: modernizarea și întreținerea Marii Moschei din Mecca. Îngrijirea moscheilor a devenit o specialitate a familiei bin Laden, astfel că firma lor a fost angajată de regele Hussein al Iordaniei pentru a întreține Moscheea al-Aqsa și Domul Stâncii din Ierusalim, până când Israelul le-a capturat, în urma Războiului de Șase Zile din 1967.

Când Osama avea 10 ani, tatăl lui a fost ucis într-un accident de avion, lăsând în urmă o afacere uriașă și o avere imensă. Vechiul patron al lui Mohammed, regele Faisal, s-a asigurat că imperiul financiar al familiei rămânea intact, până când fratele lui Osama, Salem, a ajuns la vârsta potrivită pentru a prelua conducerea.

Apoi, a venit anul 1979, iar consecințele sale au reverberat în Arabia Saudită, Orientul Mijlociu și în lumea întreagă. Anul 1979 a fost marcat de Revoluția Islamică din Iran și de invazia sovietică a Afganistanului, iar la 20 noiembrie 1979, Arabia Saudită s-a confruntat cu cea mai mare revoltă de până atunci. Sute de islamiști radicali au ocupat Marea Moschee din Mecca și au rezistat până când au fost lichidați printr-un asediu prelungit și sângeros. Armele revoluționarilor au fost introduse ilegal în moschee, în sicrie purtate de bărbați deghizați în participanți la înmormântări, iar liderul lor, pe nume Juhayman al-Otaibi, un fost militar din Garda Națională Saudită, cu o claie de păr zburlit, a fost cel care i-a îndemnat să continue. Aproximativ o duzină de credincioși și de clerici au fost uciși în timp ce oamenii lui al-Otaibi au încuiat porțile

moscheii, mai mulți lunetiști poziționându-se în minarete, de unde au respins asalturile autorităților⁶⁷.

Salem bin Laden, fratele mai mare al lui Osama, cel care conducea acum imperiul financiar al familiei, a căutat și găsit planurile detaliate ale moscheii, de care autoritățile aveau nevoie pentru a curăța pasajele și camerele de rugăciune din subsoluri. Autorităților saudite le-a luat două săptămâni – folosind planurile primite de la Salem, forța brută și gaze lacrimogene puternice, furnizate de forțele speciale franceze – pentru a-i coplesi pe rebeli. În tot acest timp, sute de oameni au fost uciși, 63 de rebeli fiind capturați și, ulterior, decapitați⁶⁸. Osama bin Laden a urmărit ce se întâmpla de la câțiva kilometri depărtare, din Jeddah*, de pe coasta Mării Roșii, unde era un tânăr student devotat islamului. Când s-a alăturat jihadului afgan, unul dintre asociații lui a spus că i-a lăudat pe rebeli ca fiind niște „adevărați musulmani [...], străini de orice crimă [...], uciși fără milă”⁶⁹. Mai târziu, după ce a rupt legăturile cu regimul saudit din cauza colaborării acestuia cu americanii, bin Laden a reiterat cerințele lui al-Otaibi: oprirea exportului de petrol către Occident, expulzarea occidentalilor și detronarea dinastiei Al Saud.

După decapitarea la propriu a rebelilor (63 dintre ei au fost decapitați în piețe publice), bărbații vârstnici și conservatori care conduceau țara au decis că modalitatea de a opri repetarea asediului nu era aceea de a lichida extremismul, ci de a reveni la o interpretare și mai austeră a învățăturilor islamului, care a fost numită *Sahwa*, ceea ce înseamnă „trezire”. Cu toate acestea, de fapt, totul a făcut parte dintr-un exercițiu oficial de uitare, menționarea numelui lui al-Otaibi în ziare fiind interzisă,

* Jeddah (sau Djedah) este un oraș aflat la 80 de kilometri vest de Mecca, a doua metropolă a Arabiei Saudite după capitala Riad (n. tr.).

iar Arabia Saudită revenind la o interpretare puritană și intolerantă a islamului. În ciuda implementării *Sahwa*, familia regală a continuat să trăiască într-o opulență orbitoare, zburând între capitalele europene în avioane Boeing luxos echipate și chiar vizitând locurile de pierzanie ale țărilor pe care clericii lor le condamnau. În tot acest timp, supușii lor erau la mila bărbaților furioși în robe: poliția religioasă.

O generație mai târziu, milenialul prinț moștenitor Mohammed bin Salman a declarat că evenimentele din 1979 au întrerupt marșul progresului în Arabia Saudită. Chiar dacă n-a fost niciodată un paradis liberal, Arabia Saudită fusese mai relaxată în anii '70 decât în anii '90. După asediul Marii Moschei, baricadele culturale și religioase au fost ridicate, iar poliția religioasă a trecut la ofensivă. Cântărețelor li s-a interzis accesul la televiziune, cu toate că nu și la radio, în timp ce imaginea unei femei era considerată mai periculoasă decât vocea ei. Poliția religioasă a spart instrumente muzicale, a ars cărți, a ras părul de pe capete și a ordonat biciuiri. Cinematografele au fost închise, nu că saudiții s-ar fi bucurat vreodată de experiența completă a popcornului și a blockbusterelor. Potrivit lui Jamal Khashoggi* (jurnalistul saudit care, ani mai târziu, a fost ucis, conform CIA, la ordinul prințului moștenitor), această descriere a vieții de

* Jamal Ahmad Hamza Khashoggi (1958–2018) a fost un jurnalist, disident, autor, editorialist și editor saudit, care a fost asasinat în clădirea consulatului saudit din Istanbul la 2 octombrie 2018 de agenți ai guvernului saudit, la cererea prințului moștenitor Mohammed bin Salman. Khashoggi a fost redactorul ziarului saudit *Al Watan*, considerat o platformă pentru progreseștii saudiți, el criticându-i pe conducătorii saudiți, pe regele Salman și pe prințul moștenitor MBS și opunându-se intervenției conduse de Arabia Saudită în Yemen. Nevoit să fugă din țară în septembrie 2017, Khashoggi a continuat să scrie și să publice articole critice la adresa guvernului saudit din exilul autoimpus până în momentul asasinării (n. red.).

dinainte de 1979 era exagerată. Khashoggi a scris că atunci când era adolescent în Medina, în anii '70, cinematografele erau „improvizate, ca drive-in-urile americane, cu excepția faptului că erau mult mai informale. Filmul era proiectat pe un perete mare. Plăteai organizatorului cinci sau 10 riali (pe atunci, aproximativ 1,50-2 dolari americani), care apoi dădea un avertisment, când se apropia poliția religioasă. Pentru a evita să fie arestat, un prieten de-ai mei și-a rupt piciorul sărind de pe un zid.”⁷⁰

Osama bin Laden nu era genul de tânăr care să meargă la cinema. Familia și prietenii care l-au cunoscut în adolescență, în Jeddah, spun că era extrem de religios, mai mult decât frații săi, care au fost în mare parte educați în străinătate⁷¹. Nu era singurul tânăr musulman atras de mesajele pe care le auzea în moschei. Înfrângerea zdrobitoare provocată de Israel vecinilor săi arabi, în 1967, atenuase discursul bombastic al naționalismului arab secular. În 1979, atunci când rebelii au ocupat Marea Moschee, radicalismul religios era deja înfloritor nu numai în Arabia Saudită, ci în întreaga lume musulmană. Inspirația venise din revoluția islamică, valul care-l răsturnase pe șahul Iranului la începutul anului.

Ayatollahul Khomeini se întorsese din exilul său din Franța, iar clericii șiiți i-au întrecut în acțiune pe democrații seculari, care credeau că ar putea fi revoluția lor. Saudiților religioși le-a plăcut felul în care lumea privea fascinată demonstrația făcută de Khomeini puterii islamului, chiar dacă clerul sunnit wahhabit i-a condamnat pe șiiți ca fiind eretici.

*

La momentul când Irakul fusese alungat din Kuweit, tânărul care asistasă la consecințele tumultoase ale evenimentelor din 1979 influența deja noua generație. Serviciile de informații

saudite au decis că Osama bin Laden devenise o amenințare. Era suficient de bogat pentru a provoca multe probleme, avea de partea sa veteranii potențial violenți ai jihadului din Afganistan și condamnase public dinastia saudită. În plus, era furios că planul lui de a lupta pentru Arabia Saudită fusese ignorat, ceea ce a amplificat resentimentele împărtășite cu alți veterani ai jihadului din Afganistan, legate de faptul că eforturile nu le fuseseră apreciate la adevărata lor valoare⁷².

După ce forțele conduse de americani au făcut ceea ce bin Laden susținea că trebuiau să facă saudiții, aprigul contestatar a fost trimis în arest la domiciliul din Jeddah de către autorități, dar a reușit să le convingă să-l lase să călătorească la Peshawar, în Pakistan, punctul de plecare pentru mii de luptători care se îndreptau spre Afganistan în timpul jihadului împotriva Uniunii Sovietice. Totuși, acum, atenția jihadiștilor se mutase către Orientul Mijlociu, iar șeicul saudit avea nevoie de o nouă bază, găsind una în Sudan, unde islamiștii și simpatizanții lor din armată preluaseră puterea în 1989. Principalul islamist sudanez, Hassan al-Turabi, era ideologul noului regim al generalului Omar al-Bashir și plănuia să transforme Sudanul într-un pilon radical al lumii sunnite. Pentru bin Laden, soțiile sale și anturajul lui, sosise momentul unui nou început.

Ca și cum solidaritatea religioasă nu era suficientă, bin Laden devenise mai mult decât o vedetă jihadistă – în egală măsură, a fost unul dintre puținii străini bogați care au investit bani în țara africană. A avut acolo o serie de afaceri, oferind locuri de muncă veteranilor afgani care l-au urmat în exil, precum și câtorva mii de sudanezi. Când a văzut că afacerile sale nu se bucurau de succes, s-a plâns că muncitorii locali sunt leneși, dar mărturiile asociațiilor săi sugerează că șeicul

investea mult mai mult timp cu ceea ce conta cu adevărat pentru el, adică al-Qaeda.

Unul dintre primii adepți ai lui bin Laden, Jamal al-Fadl, a făcut parte din avangarda lui din Sudan, întorcându-se în țara lui natală pentru a închiria case și ferme. Al-Fadl nu împărtășea stilul de viață ascetic al lui bin Laden – în anii '80, fugise din Arabia Saudită atunci când poliția îl arestase pe colegul său de apartament pentru posesie de marijuana și se mutase în SUA cu o viză de student. La o moschee din Brooklyn, al-Fadl a fost recrutat pentru jihadul afgan, iar în momentul când caravana lui bin Laden s-a stabilit în Sudan, se ocupa cu salarizarea celor aflați în slujba șeicului. Cum era nemulțumit că alții câștigau mai mult decât el, și-a acordat o mărire de salariu neoficială, iar atunci când bin Laden a aflat, al-Fadl s-a aruncat în brațele americanilor, cerând în schimb protecție și imunitate din postura de martor. Era cea mai bună captură jihadistă a americanilor de până atunci, susținând că fusese a treia persoană recrutată de al-Qaeda.

O ciudată relație simbiotică s-a dezvoltat între al-Fadl și agenții FBI care se ocupau de el, agenții mutând 12 membri ai familiei sale din Sudan în SUA și cheltuind peste un milion de dolari pentru a avea grijă de ei. Al-Fadl era poreclit „Juniorul”, iar agenții îl tachinau pentru că-i plăcea să mănânce de la fast-food. Drept recompensă, a depus mărturie împotriva lui bin Laden și a unor susținători-cheie în procesul intentat în 2001 unui număr de patru bărbați acuzați de conspirație la atentate cu bombă asupra ambasadelor SUA din Africa de Est⁷³. În instanță, al-Fadl a descris metodele de acțiune ale unui jihadist internațional: când călătorea pentru al-Qaeda, fusese instruit nu doar să-și radă barba și să poarte haine occidentale, ci să se și dea cu apă de colonie – „dacă te

dai cu parfum, îți plac femeile și cauți femei [...]” – și să aibă țigări la el. Musulmanii devotați nu fumează.

În anii petrecuți în Sudan, bin Laden și-a consolidat legătura cu un aliat din vremea petrecută în Afganistan. Ayman al-Zawahiri, un doctor egiptean, a devenit numărul doi al-Qa-eda și va fi liderul acestei organizații teroriste după ce Osama a fost ucis de comandourile americane, în 2011. Al-Zawahiri și-a completat educația într-o închisoare egipteană, iar în acea celulă, a studiat operele lui Sayyid Qutb*, un radical egiptean care a scris că musulmanii aveau datoria să lupte pentru Allah. La fel ca atâția alți radicali musulmani, și al-Zawahiri a fost torturat, astfel că, traumatizat și furios, s-a alăturat unei organizații numită al-Jihad. În octombrie 1981, organizația teroristă l-a ucis pe Anwar Al-Sadat**, președintele Egiptului, pentru că făcuse pace cu Israelul, iar în 1995, al-Jihad voia să-l omoare pe succesorul lui, Hosni Mubarak***. Prioritatea lor încă era „inami-

* Sayyid Ibrahim Husayn Shadhili Qutb (1906–1966) a fost poet, jurnalist și militant revoluționar egiptean, unul dintre cei mai importanți lideri ai Societății Fraților Musulmani. Inițial a fost un susținător al președintelui Nasser, dar văzând că noul lider nu vrea să întemeieze o republică islamică, a complotat pentru asasinarea lui. Drept urmare, Qutb a fost judecat, condamnat la moarte și executat, la 29 august 1966 (n. tr.).

** Muhammad Anwar Al-Sadat (1918–1981) a fost un ofițer de carieră și politician egiptean care a ocupat funcții înalte în aparatul de stat al Egiptului, cea mai importantă fiind cea de președinte (1970–1981). Sadat a avut un rol extrem de important în istoria modernă a Egiptului, contribuind decisiv la imprimarea unei traiectorii de reconciliere cu Israelul. Încheierea tratatului din 26 martie 1979 – în urma căruia a primit Premiul Nobel pentru Pace, împreună cu Menachem Begin, prim-ministrul Israelului, și cu președintele SUA, Jimmy Carter – a reprezentat motivul principal pentru care a fost asasinat de membri ai Jihadului Islamic Egiptean, la 6 octombrie 1981 (n. red.).

*** Ofițer de carieră (arma Aviație) ajuns până la gradul de general cu patru stele, Muhammad Hosni El Sayed Mubarak (1928–2020) a fost un politician

cul apropiat”, conducătorii nelegiuîți și represivi ai țării lor, în timp ce Statele Unite, „inamicul îndepărtat”, încă nu deveniseră ținta principală.

La 27 iunie 1995, o ambuscadă a fost pregătită pe șoseaua către aeroportul din Addis Abeba, capitala Etiopiei, în timp ce coloana lui Mubarak intra în oraș pentru o vizită oficială. Un SUV a lovit o mașină din convoiul prezidențial, apoi bărbați înarmați au sărit afară trăgând, în timp ce alții, care așteptau în apropiere, au deschis focul cu arme introduse ilegal în Etiopia de diplomați sudanezi. Blindajul Mercedesului președintelui a oprit gloanțele, iar un lansator de grenade reactive antitanc – care ar fi reușit să avarieze grav vehiculul – s-a blocat⁷⁴. Stropit cu sânge în timpul asasinării lui Sadat, Mubarak i-a ordonat șoferului să facă o întoarcere bruscă, de 180 de grade, și să gonească până la aeroport. Reîntors teafăr la Cairo, glumind la o conferință de presă că „am fost *cool* tot timpul”, Mubarak și-a asmuțit serviciile de securitate împotriva grupărilor jihadiste. Extremiștii din jurul lui al-Zawahiri au fost vânați în Egipt și în Sudan, iar doi fii ai unor locotenenți ai lui, abia ajunși la vârsta adolescenței, au fost șantajați de serviciile secrete egiptene să-l spioneze pe al-Zawahiri. Când a aflat, acesta a ordonat ca ambii băieți să fie târați în fața unui tribunal *Sharia* improvizat, care i-a condamnat la moarte prin împușcare, procesul fiind filmat ca exemplu pentru oricine s-ar mai gândi la trădare⁷⁵.

egiptean care, după ce a ocupat funcția de vicepreședinte (1975–1981), a condus destinele Egiptului din fotoliul de președinte în perioada 1981–2011. Un politician extrem de important pentru istoria modernă egipteană, Mubarak a demisionat în timpul revoluției egiptene din 2011, după 18 zile de demonstrații, transferând puterea către Consiliul Suprem al Forțelor Armate (n. red.).

Al-Turabi, principalul ideolog islamist al Sudanului, a fost îngrozit de execuția copiilor și de comportamentul abuziv al lui al-Zawahiri și al jihadiștilor săi, așa că fundamentalistilor li s-a cerut să plece. Bin Laden l-a urmat la scurt timp, fiind depus de majoritatea afacerilor și proprietăților sale sudaneze. Al-Zawahiri a dus o viață itinerantă înainte de a se întoarce în Afganistan, în timp ce bin Laden, cu un avion de construcție sovietică furnizat de Sudan, a luat ruta directă spre locul unde mullahul Omar, liderul talibanilor, l-a întâmpinat. Erau gata să înceapă anii de pregătire care aveau să ducă la atacurile asupra Statelor Unite de la 11 septembrie 2001 și pentru anii de război ce aveau să urmeze.

**Un volum captivant despre
istoria modernă și politica Orientului
Mijlociu, semnat de reputatul
jurnalist BBC Jeremy Bowen.**

Jeremy Bowen îi oferă cititorului un periplu prin Orientul Mijlociu, din Afganistan în Sudan, din Egipt în Palestina și din Alep la Ierusalim. Pe parcurs, facem cunoștință cu oameni de rând, bărbați și femei, care își duc viața pe linia frontului, precum și cu lideri de-ai lor, fie ei cruzi cu popoarele pe care le păstoresc, fie empatici, ale căror acțiuni s-au răsfărât asupra populației civile din această regiune teribil de încercată. Descrierea traumelor personale, a luptelor regionale pentru deținerea controlului politic, religios și economic, a multiplelor diferențe culturale dintre țări atât de diverse precum Turcia lui Erdoğan, Siria lui Assad, Egiptul lui Mubarak și Israelul lui Netanyahu reflectă o perspectivă unică și profund documentată asupra transformărilor dramatice care au modelat una dintre cele mai zbuciumate zone ale lumii.

Orientul Mijlociu de ieri și de azi este nu doar o lecție de istorie, ci și o lectură esențială pentru a înțelege prezentul și viitorul unei regiuni aflate constant în centrul atenției globale.

Carte recomandată de

Historia

Partener media:

ISBN: 978-630-361-228-7

www.edituracorint.ro